

conventibus sunt servandæ etiam extra Italiam, et in aliis provinciis ultra montes, et in erectione conventuum omnium regularium tam Mendicantium, quam non Mendicantium; ac etiam in reasumptione conventus antea derelicti, *num. 6 7 et 8.*

Insuper non solum decreta apostolica servanda sunt in fundatione conventuum, sed rigorosius in aperiitione hospitiorum, *num. 9 et 10.*

Non sunt tamen attendendæ dictæ constitutiones apostolicæ in translatione conventus ad alium situm ejusdem loci, vel ob salubritatem aeris, vel ob periculum ruinæ fabricæ, vel ob aliud grave incommodum, etiamsi translatio fiat ad situm, in quo reperiuntur constructi conventus aliarum religionum, quæ privilegium habent, quo novi conventus non erigantur, nisi servata distantia, *num. 11 et 12, et num. 46 et 47.*

Novus conventus regularium nequit erigi sine beneplacito apostolico, seu speciali sedis apostolicæ licentia, nec sine consensu ordinarii, quo denegante recurrendum est ad sacram congregationem Episcoporum et Regularium, *num. 15 ad 18.*

Pro fundatione novi conventus requiritur consensus aliorum regularium in talibus civitatibus et locis existentium statuit Clemens VIII; at ex posteriori constitutione Gregorii XV, non videtur amplius de necesse, quando ordinariis constat erigendos posse commode, et sine aliorum præjudicio, in tali loco sustentari, *num. 19 ad 25.*

Quoad hæc tamen attendendum est quoddam breve Innocentii XI et variæ resolutiones Rotæ et Sacrarum Congregationum, *num. 24 et 25.*

In fundatione novi conventus præservanda sunt jura parochialia; nec erigi, seu fundari, nisi in eis possint sustentari saltem duodecim religiosi, aliter remanent subjecti ordinariis, *num. 26 ad 30.*

Requisita pro fundandis novis conventibus religiosorum habent etiam locum circa erigenda monasteria monialium: at non pro congregationibus presbyterorum sæcularium collegialiter viventium, et sola auctoritate ordinarii fundatis et erectis, *num. 31 et 32.*

Regulares, qui possessionis bonorum, et annuorum reddituum sunt capaces, quamvis ordinum Mendicantium sint, possunt ad novas fundationes admitti, recepta eorumdem obligatione non quæstionandi, *num. 33.*

Apud Minores regularis observantiæ novi conventus non eriguntur, neque jam erecti deseruntur sine consensu definitorii provincie, *num. 34.*

Pro erectione novorum conventuum, et monasteriorum adducitur novissima dispositio Sacre Congregationis super disciplina regulari deputatæ, *num. 35.*

Digeruntur melius, et methodice requisita, quæ requiruntur ad novi conventus fundationem, et ad rem variæ explicantur quæstiones, *num. 36 et seqq.*

El præsertim num dispositio *Tex. in cap. unico de Excess. Prælatorum* sublata fuerit a concilio Tridentino *sess. 25, cap. 3, de Regular.*, *num. 37.*

Et quoad consensum parochi, solvitur quæstio, utrum ille præstari debeat ab eo, qui obtinet curam habitalem, an ab illo qui curam obtinet actualem, *num. 41 et seqq.*

An requisita pro novi conventus fundatione concurrere debeant, si agatur de regularibus illis, quibus in loco, de quo agitur, jam competeat jus quæstionandi, *num. 43.*

Quæ disposita fuerunt a Patre vice-commissario generali ordinis Minorum Observantiæ Reformatæ sancti Francisci pro conventibus recessus, seu recollectionis a Sacra Congregatione super disciplina regulari confirmantur. Vide *num. 37 ad 40.*

CONVENTUS QUOAD EA, QUÆ CONCERNUNT EORUM SUPPRESSIONEM, RESTITUTIONEM, ET EXEMPTIONEM.

Adducitur compendiosa notitia suppressionis et restitutionis conventuum. Vide *verb. Conventus, art. 2, num. 1.*

Adducitur constitutio pro numero personarum in singulis monasteriis præfigendo, et formula describendi eorum statum de mandato congregationis confecta, *num. 2 et 3.*

Bulla suppressionis parvorum conventuum Italiæ et insularum adjacentium in congregatione compilata, et jussu papæ statim edita et publicata, *num. 4.*

Litteræ congregationis exprimentes nominatim conventus suppressos, et exquirentes episcoporum et capitulorum sententias pro bonis applicandis, *num. 5.*

Relationes applicationis honorum conventuum suppressorum a papa ad se relatas approbavit, *num. 6.*

Litteræ circulares super granciis et membris etiam curatis monasteriorum, *num. 7.*

In granciis et membris monasteriorum habitare non possunt regulares sacerdotes, sed conversi tantum pro bonorum administratione, et in his quando et a quibus celebrandæ missæ, *num. 8 et 9.*

Cura animarum in granciis et membris monasteriorum exerceri non potest per regulares, sed per vicarios perpetuos, vel amovibiles, ab ordinario deputandos; granciarum bona reservantur ipsorum monasteriis, *num. 10, 11.*

Canonicorum regularium Lateranensium grancie parochiales ab Innocentio X declarantur comprehendendi in ejus bulla *Instauranda*, *num. 12.*

Conventus plurimi primum suppressi, ac deinde ex rationabilibus causis a papa religionibus restituti, *num. 13.*

Regulares de jure facultatem non habent uniendo ecclesias, etiam sibi pleno jure subjectas; et qualiter parvorum conventuum ejusdem religionis in eodem loco existentium unio facta fuerit, *num. 14.*

Adducitur motivum et decretum Innocentii X pro subjectione nonnullorum conventuum jurisdictioni ordinarii loci, *num. 15.*

Conventus suppressi, et postea religionibus restituti, si non alant quatuor sacerdotes, et duos conversos, gratia restitutionis, est nulla, *num. 16.*

Conventus nunquam suppressi, in quibus non aluntur ad minus quatuor sacerdotes et duo conversi, sunt subjecti jurisdictioni ordinarii loci, *num. 17.*

Decretum Urbani VIII super monasteriis erectis cum pauciori numero, quam duodecim religiosorum, præservatur in decreto Innocentii X, *Ut in parvis*, *num. 18.*

Hoc decretum illico transmissum fuit ad quemlibet episcopum una cum litteris Congregationis continentibus nomina conventuum religioni suæ restitutorum in illa diœcesi, *num. 19.*

Asseruntur dubia suborta ratione dicti decreti Innocentii X, *Ut in parvis*, cum suis responsionibus, et decretis, *num. 20, 21 et 22.*

Quamvis ex decreto *Ut in parvis*, conventus erecti post diem xxi Julii 1625, si in ipsis non remaneant saltem duodecim religiosi, relinquuntur subjecti ordinariis loci; tamen sacra congregatio Regularium diversimode censuit de omnibus generaliter conventibus non suppressis, declarando conventus nunquam suppressos, in quibus sunt plures, quam sex religiosi, non subjacere ordinariis, *num. 23, 24 et 25.*

Conventus primum suppressi, et deinde restituti, non remanent iterum suppressi, nec gratia restitutionis est nulla, si ab ipsis ex aliqua rationabili causa, et ad breve tempus absint unus, vel plures ex numero sex religiosorum ibi degentium, *num. 26.*

Si tamen a conventibus non suppressis, licet ex causa rationabili, absit aliquis ex sex religiosis ibi existentibus, conventus subjectioni jurisdictioni ordinarii loci, durante tali absentia, recuperatur tamen eo redeunte, vel alias impleto, *num. 27, 28.*

Conventus omnes erecti post diem xxiii Decembris 1697, si in ipsis non remaneant saltem duodecim religiosi, remanent subjecti ordinariis, et affertur epistola quoad parvos conventus attendenda, *num. 29 et 30.*

Episcopus visitans parvos conventus sibi suppositos nequit a visitatione aliquid accipere procurationis nomine, neque in pecunia, neque in victualibus, *num. 31.*

Traduntur regulæ, quibus evitari possit error in disquisitione jurium conventuum, in quibus exigua inhabitat familia, *num. 32 ad 34.*

Utrum conventus, in quibus exigua degit familia, subsint jurisdictioni episcopi ordinariæ, an delegatæ, *num. 35 et seqq.*

Varii recensentur hujus quæstionis effectus, *num. 42 et seqq.*

CONVENTUS QUOAD EA, QUÆ CONCERNUNT EORUM CLAUSURAM.

Omnes regulares, quicumque illi sint, obligantur ad habendum aliquod genus clausuræ in claustris, et conventibus suorum ordinum. Vide *verb. Conventus, art. 3, num. 1.*

Specialius conventuum regularium clausuram respiciunt duæ constitutiones sancti Pii V. Prima revocat facultates ingrediendi monasteria virorum mulieribus concessas, et prætextu licentiarum ingredienti excommunicantur excommunicatione papæ reservata; necnon regulares introducentes officis privantur, inhabilitantur, et a divinis ipso facto suspenduntur, *num. 2, 3 et 4.*

Secunda extendit easdem pœnas etiam ad mulieres sine licentiarum prætextu clausuram ingredienti, et ad religiosos eas etiam absque licentiarum prætextu admittentes, *num. 5 et 41.*

Regulares, quamvis ex dictis constitutionibus non ligentur excommunicatione introducendo, vel admittendo feminas intra conventuum suorum clausuram, ipsam tamen incurrunt introducendo, vel admittendo ipsas sub licentiarum prætextu ex Gregorio XIII, imo ex declaratis sacre congregationis Episcoporum et Regularium, etiamsi absque tali prætextu, *num. 6, 7 et 8.*

Nomine clausuræ conventuum, in quam est feminis interdictus ingressus, intelligitur totum illud, quod intra septa monasterii, seu conventus continetur, *num. 9.*

Viridaria, prata cum conventu et clausura conjuncta veniunt nomine clausuræ; secus vero, si sint a clausura clavi et muro convenienti separata, *num. 10 et 11.*

Sacristia, ad quam non patet aditus, nisi per januam, quæ sit in claustris, comprehenditur sub clausura, secus autem si habeat ingressum a sola ecclesia; et quid si ad sacristiam duplici porta, ex claustris nempe, et ecclesia, *num. 12, 13 et 14.*

Mulieres, quæ vadunt in prima claustra ad hauriendam aquam, modo conventus habeat alia claustra invia mulieribus, non incurrunt in excommunicationem, *num. 15.*

Nomine mulierum, quibus prohibetur ingressus in monasteria virorum, veniunt omnes feminæ cujuscunque status, gradus, etc., atque nunc attendenda novissima dispositio Benedicti XIV, quæ *num. ultimo affertur, num. 16.*

Etiam fundatrices conventuum, quantumvis nobiles sint, et excellentes, comprehenduntur sub ista prohibitione, et quid de puellis parvulis, *num. 17 ad 21.*

Imperatrices, reginæ, earumque filie possunt intrare in monasteria religiosorum cum sua decenti

comitiva, *num. 22.*

Mulieres an licite possint intrare conventus religiosorum tempore processionum; et an possit superior pro libito processionem instituere ad effectum, etc. Quid si murus materialis clausuræ sit dirutus et qualis ad rem sit novissima dispositio Benedicti XIV, *num. 23 ad 29.*

Nomine religiosorum introducentium, vel admittentium mulieres in clausuram conventus veniunt omnes religiosi active influentes in talem ingressum mulierum, ut sunt invitantes, consulentes, hortantes, etc., *num. 30.*

Quid de religioso, qui jam introductam ex urbanitate salutem et comitatur, *num. 31 et 32.*

Conventus clausuram nec ingredi queunt mulieres, si ratione alicujus solemnibus processionibus egrediantur religiosi omnes. Vide *verb. Processiones, num. 37.*

Sæculares non possunt pernoctare in conventibus fratrum Minorum de Observantia, nec etiam clerici, nisi sint vita exemplares; excipiuntur tamen eorum syndici apostolici, *num. 33, 34 et 35.*

Affertur quoad clausuram attendenda novissima dispositio Benedicti XIV, *num. 36.*

Varia afferuntur decreta, *num. 37 et seqq.*

COROGRAPHIA.

Quid, vide *verb. Mundus, num. 205.*

COSMOGRAPHIA.

Quid, vide *verb. Mundus, num. 202, 203 et 210.*

CRAPULA.

Quid sit, unde dicta, et qualiter clericis prohibita, vide *verb. Clericus, art. 5, num. 13 et 23.*

CRIMEN.

Prout est impedimentum dirimens matrimonii, vide *verb. Impedimenta matrimonii, art. 5, num. 79 ad 90.*

CRITICA.

Quid sit, vide *verb. Historicus, num. 31.*

CRUSTICA.

Quid, vide *verb. Mundus, num. 209.*

CRUX (II, 1514).

Crux Christi a sancta Helena Constantini Magni imperatoris matre fuit inventa, et miraculo cognita. Vide *verb. Crux, num. 1, 2 et 3.*

Crux suæ præcisionis damnum non sentit, sed crescit et multiplicatur, et quando Romæ fuerit ejusdem titulus inventus, *num. 4 et 5.*

Episcopo ingredienti aliquam civitatem, vel ecclesiam parochialem crux deosculanda a quo porrigi debeat, *num. 6.*

In processionibus deferenda est crux cum imagine crucifixi terga vertente clero, seu populo sequenti, et a regularibus cum velo pendente, seu pallio, *num. 7 et 8.*

Capuccini in processionibus possunt erigere, seu deferre propriam crucem, et debent in processionibus locum cedere regularibus anterioribus, *num. 9 et 10.*

Reformati, Discalceati, et Recollecti sancti Patris Francisci in processionibus incedunt sub cruce Minorum de Observantia, *num. 11.*

Crux in processionibus deferri debet a religiosis laicis seu conversis, non autem a clericis professis, *num. 12.*

Crux adhiberi solet in ecclesia tanquam insigne, per quod unum ab altero corpore distinguuntur, *num. 13.*

Ita ut ex unicitate crucis unicitas corporis, et viceversa ex multiplicitate crucium multiplicitas corporum inferatur, quod tamen non est perpetuum, *num. 15.*

Refertur celebris controversia inter hebdomadarios, et canonicos ecclesiæ metropolitanæ Neapolis

super distinctione corporis ex duplicis crucis delatione, *num. 47.*

In funeribus unica tantum crux defertur illius ecclesie, in qua defunctus sepeliri debet, vel cathedralis, aut collegiatae, si harum capitulum interveniat, *num. 15 ad 16.*

Secus ubi diversa viget consuetudo, *num. 37.*

Si autem favore regularium concurrat immemorabilis consuetudo circa delationem propriae crucis, est servanda, *num. 17.*

Quid circa id sit statutum observandum a clero Urbis, quidve a confraternitatibus ejusdem, *num. 18 et 19.*

Confraternitates generatim nequeunt in processibus propriam erigere crucem, *num. 20.*

Cruces altarium, et processionum non sunt benedicendae de praecepto, et quilibet sacerdos eas private benedicere potest, *num. 21.*

In altari etiamsi sit expositum venerabile, semper requiritur crux cum imagine crucifixi, ac in fine missae ad quodcumque altare celebratae fit reverentia cruci infra gradus, capite semper aperto, *num. 22 et 23.*

Corrigitur auctor *num. 22 in nota.*

Cruces, quae fiunt a sacerdote super oblata, non sunt faciendae manu transversa, sed manu recta in transversa parte crucis, et digitis conjunctis, *num. 24.*

Signum, quod fit cum patena a fronte ad pectus, fit integre cum signo crucis, *num. 25.*

Manus sacerdotis ad hanc igitur oblationem debent ita extendi ut palmae sint apertae pollice dextro super sinistrum in modum crucis supra manus, non vero infra manus, *num. 26.*

Cruces in missa super calicem et hostiam quomodo efformandae, *num. 27.*

Tolerari non debet, quod in locis publicis, et sordidis, stent depictae diversae crucis, vel sanctorum imagines, *num. 28.*

Sacerdos, dum se induit vestibus sacris pro missa de requiem, non debet omittere osculum crucium in amictu, manipulo et stola, *num. 38.*

Subdiaconus cum cruce in absolutione ad tumulum absente cadavere, debet semper se sistere contra altare ad pedes tumuli inter januam ecclesiae et tumulum, versa facie ad altare, *num. 39.*

An et in quo loco se debeat sistere subdiaconus cum cruce praesente cadavere disquiratur, *num. 40 et 41.*

Cruces, et nova insignia praeter solitum in processibus deferre, non licet, *num. 29.*

Crucem propriam in processibus erigere non possunt presbyteri alicujus ecclesiae intra limites propriae parochiae, sed debent concedere sub cruce parochiae, *num. 30.*

Archiepiscopi possunt ante se deferre crucem etiam per loca exempta suarum dioecesium, et idem possunt episcopi habentes privilegium deferendi ante se crucem, *num. 31 ad 34.*

Crucem ante se deferendi mos a summo pontifice ad caeteros praelatos dimanavit, *num. 42.*

Regulares non debent accedere ad processiones publicas cum cruce, et numero duorum tantum religiosorum; neque eorum laici deferentes crucem, vel candelabra, uti alba cum dalmatica, vel pluviali. Vide *verb. Processiones, num. 21 et 22.*

Affertur origo crucis Caravacensis, *num. 36.*

Quoad indulgentias crucium Hierosolymitanarum et Caravacensium, vide *verb. Indulgentia, art. 5, num. 63 et 64.*

Horae canonicae signo crucis auspicantur, *num. 49.*

Hujus signi virtus et antiquitas, *num. 50.*

Crux pastoralis; illius usus, et quis ea uti possit, *num. 51 ad 55.*

Crux a quo et quibus diebus praeferranda, *n. 56.*

Signum sanctae crucis, et alia passionis instrumenta quando in processibus deferenda sint, *num. 37.*

CULPA (II, 1529).

Culpa alia est theologica, et alia juridica, et quae sit utraque, vide *verb. Culpa, num. 1 et 2.*

Culpa juridica est triplex, lata, levis, et levissima; explicanturque singulae, *num. 3, 4 et 5, et num. 19 et seqq.*

Culpa juridica valde differt a casu, et dolo; assignatur, et describuntur termini, *num. 6, 7 et 8.*

De jure naturae non est obligatio restituendi pro damno sine culpa theologica illato, et panditur an et quando de jure positivo eadem restituendi obligatio inducatur, *num. 9 ad 13.*

De casu fortuito, cum sit extra omnem humanam praevidentiam, et providentiam, regulariter nemo tenetur, nisi in tribus casibus, et qui sint, *num. 14.*

Pro generali hujus materiae, seu obligationis intelligentia, afferuntur hic tres potissimum regulae passim a doctoribus assignatae, *num. 15 ad 18.*

Sed vid. in *nov. add. num. 19 et seqq.*

CULTUS.

Cultus disparitas. Vide *verb. Impedimenta matrimonii, art. 1, num. 91 ad 97.*

CULTUS SANCTORUM (II, 1555).

De cujus licentia liceat aliquem pro sancto venerari. Vide *verb. Cultus sanctorum, num. 1.*

Sancti et beati proprie et stricte capti, qui sint, et quid sit eorum canonizatio, ac beatificatio, *num. 2 ad 5.*

Tam canonizatio quam beatificatio duplex assignatur, et explicatur, et quomodo inter se differant, *num. 6 ad 16.*

Canonizandi et beatificandi facultas cui competat, et quis primus solemniter canonizationem celebraverit, *num. 16 ad 20.*

Quid de ritu olim servato, et nunc servando in solemnitate canonizationis et beatificationis, et quid ad utramque requiratur, *num. 21 ad 27.*

Antiquius nomen martyris et confessoris promiscue sumebatur, nunc vero distincte, *num. 28 et 29.*

Quo tempore elapso ab obitu canonizandorum, et beatificandorum procedi possit ad eorum beatificationem et canonizationem, *num. 30 ad 33.*

Adoratio, seu cultus quid, et quomplex sit, assignatur et explicatur, *num. 34 et 35.*

Adorationis sacrae tres sunt species, latria, hyperdulia, et dulia; et quae sint singulae, *num. 36 ad 39.*

Dicta triplex adoratio alia est absoluta, et alia respectiva; et quae sit utraque, *num. 40.*

Cultus alius est publicus, et alius privatus, et qui sit uterque, *num. 41.*

Sancti et beati quo cultu coli possint, *num. 42.*

Beati nondum canonizati quo cultu sint colendi, *num. 43.*

Qui cum fama sanctitatis obierunt, et nondum sunt canonizati, nec beatificati, licite coli possunt cultu privato, et non publico, et afferuntur ad rem constitutiones et decreta, *num. 44 ad 48.*

Affertur decretum sacrae Rituum congregationis super immemorabili, *num. 40.*

Adducitur decretum ejusdem sacrae congregationis servandum in recipiendis informationibus super causis beatificationum, et canonizationum servorum Dei, *num. 50.*

Per reliquias sanctorum et beatorum quid intelligatur, *num. 51 et 52.*

Reliquiae noviter inventae ad hoc ut coli possint, a quo recognosci, ac approbari debeant; et in ipsis approbandis quid sit ab episcopis attendendum, *num. 53 ad 59.*

Reliquiae quaecumque tam novae quam antiquae, licet non approbatae, ac recognitae, coli possunt cultu privato. Antiquae tamen habendae; ut in ea

veneratione, qua haecenus fuerunt, et innuitur ad rem attendendum novissimum emanatum decretum, *num. 60, 61 et 62.*

Reliquiae quando sint incensandae, *num. 65.*

Corpora ac reliquiae sanctorum, beatorum, ac servorum Dei nondum beatificatorum an, et de cujus licentia transferri possint, *num. 64 ad 67.*

Reliquiae sanctorum vendi non possunt, *num. 68.*

Reliquias subtrahere quale sit peccatum, *num. 69.*

Pro altaris consecratione quae reliquiae sint locandae, *num. 70 et 71.*

Quando exponuntur reliquiae, quot lumina ardere debeant, *num. 72.*

Officium alicujus sancti, vel beati, de quo habetur corpus, vel reliquia, quando, in quibus ecclesiis, et sub quo ritu sit celebrandum, *num. 73 ad 80.*

Reliquiam deferre in processibus ad quem spectet, *num. 81.*

Reliquiae in monasteriis monialium ubi asservandae, *num. 82.*

Alia ad rem, *num. 83 ad 89.*

Solemnitas novorum beatorum, et sanctorum a quibus prius, et quomodo peragenda in ordine Fratrum Minorum, *num. 90 ad 96.*

Refertur decretum quoad cultum Coronae ferreae, quae in collegiata ecclesia Sancti Joannis Baptistae Modoetiae Mediolanensis dioecesis asservatur, *num. 98 ad 100.*

Sanctorum cultus utilitas et antiquitas, *num. 101 ad 105.*

Ante iudicium episcopi, nullus martyribus decernebatur cultus, *num. 106.*

Quo tempore post martyrum epochas aliis sanctis cultus attributus, *num. 107.*

Ante iudicium Ecclesiae nullus unquam confessoribus tributus fuit cultus, *num. 108.*

Quibus competat jus decernendi cultus sanctis, *num. 109, 110.*

Quid reliquiarum nomine intelligatur, *num. 111.*

Illarum cultus semper in Ecclesia impensus est, sed studuit ne falsis impenderetur, *num. 112, 113.*

Alia ad rem. Vide *verba Imago, Miraculum.*

CULTUS CORDIS JESU SACRATISSIMI (II, 1575).

Origo festivitatis et cultus Cordis Jesu. Vide *verb. Cultus Cordis Jesu, num. 1.*

Hic cultus ab apostolica sede approbatus, omni substitutionis labe infensus est, *num. 2.*

Illius objectum, genus et motiva quae sint, *num. 3 ad 5.*

CURA, CURATOR.

Vide *verba Tutela, Tutor.*

CUSTODES.

Custodes conducti ad impediendam venationem, piscationem, lignationem, agrorum et vinearum damnificationem, et hujusmodi. Vide *verb. Restitutio, art. 1, num. 70, 71, et verb. Locatio, num. 10 et 11.*

CYCLOMETRIA.

Cyclometria quid. Vide *verb. Mundus, n. 290.*

CYCLUS.

Cyclus solaris et lunaris quid sit et quae regula ad cognoscendum quotus sit. Vide *verb. Kalendarium, num. 64 et 66.*

D

DAMNATIO.

Damnatio est metalla poena, quae sit. Vide *verb. Poena, art. 2, num. 9.*

DAMNIFICATIO, DAMNUM (III, 9).

Damnificatio est duplex, lucrosa, et non lucrosa, et quae sunt. Vide *verba Damnificatio, Damnum, num. 1 et 2.*

Damnificatio non lucrosa dividitur in inculpa-

FERRAR. VIII.

tam et culpata culpa vel theologica, vel civili tantum. Quae sit damnificatio culpata culpa theologica, *num. 5.*

Ex damnificatione culpata culpa theologica oritur obligatio restituendi, seu damna resarciendi; et talis obligatio etiam ante litis contestationem transmittitur ad haeredes, *num. 4 et 5.*

Quid sit damnificatio culpata culpa civili, vel politica tantum, quid ex ea, et quae sit damnificatio inculpata, et quando dicatur, *num. 6 ad 9.*

In foro conscientiae tenetur quis ad reparandum damnum alteri illatum, nedum per damnificationem culpata culpa theologica, sed etiam per damnificationem culpata culpa civili, seu juridica lata, *num. 10.*

Nemo (praescindendo a contractu) tenetur in conscientia ante sententiam iudicis ad resarciendum damnum alteri illatum per damnificationem civilem, seu juridicam solum levem, et levissimam, *num. 11 et 12.*

Incapaces doli, seu culpae theologicae in nullo foro tenentur ad resarciendum damnum, nec qui adhibuerunt debitam diligentiam pro illo avertendo, nec qui illud causarunt utendo jure suo, nec si ex casu omnino fortuito, qui praevideri, et evitari non potuit, *num. 15 ad 16.*

De damno an rebus alienis licite inferri quandoque possit, utilis est investigatio, *num. 17.*

DEBITOR, DEBITUM.

Vide *verb. Restitutio, Solutio, per tot.*

DEBITUM CONJUGALE.

Vid. *verb. Matrimonium, art. 2, quoad debitum conjugale.*

DECANATUS SACRI COLLEGII CARDINALIUM.

Decanatus sacri collegii cardinalium cui debeatur. Vide *verb. Cardinales, art. 2, a num. 49 ad 22.*

DECANUS (III, 15).

Decani nomine quid veniat apud Justinianum. Vide *verb. Decanus, num. 1 ad 18.*

Decani in christianis Ecclesiis. apud monachos et in cathedralibus, *num. 19 ad 25.*

Decanorum officia, jura et electio, *num. 26 ad 38.*

Decani rurales, *num. 39 ad 57.*

Sacrae Rotae decanus, *num. 58, 59.*

Alii decani qui sint, *num. 60.*

DECIMAE (III, 19).

DECIMAE, QUOAD EARUM ESSE, DIVISIONEM, ET OBLIGATIONEM.

Decimae quid sint, unde ortae, quae earum congruentia, ac cur decima pars potius, quam alia quota. Vide *verb. Decimae, art. 1, num. 1 ad 6.*

Melius de origine decimarum disseritur, *num. 33 et seqq.*

Decimae dividuntur in praediales, seu reales, et in personales; ac juxta varios etiam in mistas, et denique aliae sunt profanae, et aliae ecclesiasticae; omniumque explicatio tribuitur, *num. 7 ad 12.*

Decimae considerari possunt materialiter, vel formaliter, prout reseratur; et primo modo inspectae ministris ecclesiae ex omni jure debentur, etiamsi aliunde habeant, unde vivant; si tamen non ex aliis ecclesiasticis bonis, *num. 13 ad 19.*

Sed vide *num. 48 et seqq.*

Decimae secundo modo consideratae licet in Veteri Testamento fuerint debita ex jure divino positivo, tamen tempore Novi debentur solum ex jure positivo ecclesiastico, *num. 20 ad 28.*

Decimas defraudans vel non solvens, peccat dupliciter et contra virtutem religionis, et contra virtutem justitiae, ac debet excommunicari, ut etiam impediens, *num. 29 ad 32.*